

3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 338:27

Дудкін О.М.

аспірант,

Львівський університет бізнесу та права

КОНЦЕПТ-АНАЛІЗ СИСТЕМИ НАФТОГАЗОВИХ СТРАТЕГІЧНИХ РЕЗЕРВІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті удосконалено концепт-аналіз системи збалансованості нафтогазових стратегічних резервів національної економіки як ефективного засобу зміцнення економічної безпеки. Конкретні уявлення про основні складові економічної безпеки розглянуто з позиції Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Проаналізовано підходи до трактування поняття енергетичної безпеки, запропоновано власне визначення. На прикладі міжнародного досвіду проаналізовано методологічні підходи до аналізування рівня енергетичної безпеки з урахуванням основних індикаторів щодо нафти, нафтопродуктів та природного газу. Охарактеризовано залежності енергетичної безпеки від економічної збалансованості системи стратегічного резерву нафти й газу.

Ключові слова: енергетична безпека, збалансованість, концепт-аналіз, національна економіка, система нафтогазових стратегічних резервів.

Вступ. Сучасні проблемні тенденції цивілізаційного розвитку, а також виклики та загрози економічній безпеці зумовлюють загальну суспільну зацікавленість в аналізуванні проблеми вразливості національної економіки (ПВЕБ) з позиції енергетичної безпеки. В аналізованому контексті українське суспільство стикається з різними проблемами та загрозами у зазначеній сфері, що пов'язані перш за все з низьким рівнем сприяння оптимізації управлінських рішень за такою тематикою, а також зволіканням процесів створення ефективної системи нафтогазових стратегічних резервів національної економіки (НСРНЕ) як визначальної передумови вирішення проблем вразливості економічної безпеки національної економіки (ПВЕБ). Ігнорування цих важливих аспектів з практичної точки зору та наявність прогалин в теоретичному обґрунтуванні зазначеного актуалізують необхідність розвитку й удосконалення підходів до аналізування системи НСРНЕ. Причому ця проблема не лише є характерною для вітчизняної економіки, але й актуальною для міжнародної практики, отже, потребує ретельного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відомо, що вперше актуалізував проблему економічної безпеки в умовах світової глобальної кризи та запровадив термін «економічна безпека» президент США Ф. Рузвельт. Офіційно цей термін визнаний у 1985 р. на 40-й сесії Генеральної асамблеї ООН, коли було ухвалено резолюцію про міжнародну економічну безпеку [9].

Проблеми економічної безпеки та пов'язані з нею проблеми енергетичної безпеки активно досліджувалися вітчизняними та зарубіжними вченими, серед яких варто виокремити З. Варналія, В. Гейця, В. Горбуліна, М. Єрмошенка, С. Єрохіна, Л. Коковського, О. Кузьміна, С. Пирожкова, О. Суходолі, Г. Рябцева, Ю. Харізашвілі, О. Тимошенко, О. Барановського, В. Шлемка. Авторами, зокрема, уточнено розуміння понять «безпека» та «енергетична безпека», виокремлено чинники забезпечення енергетичної безпеки, розкрито особливості ресурсного забезпечення нафтогазових стратегічних резервів у національній економіці, наведено методичні рекомендації щодо оцінювання достатності таких резервів. Водночас низка важливих завдань із вказаної тематики і досі не є розв'язаною. Перш за все на низькому рівні та досить фрагментарно досліджено проблему аналізування рівня збалансованості НСРНЕ.

Мета статті полягає в удосконаленні концепт-аналізу системи збалансованості нафтогазових стратегічних резервів національної економіки як ефективного засобу зміцнення економічної безпеки.

Викладення основного матеріалу. Конкретне уявлення про основні складові економічної безпеки надано в Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України (далі – методичні рекомендації) [7], розроблених Міністерством економічного розвитку та торгівлі України. Згідно з методич-

ними рекомендаціями визначено дев'ять середньозважених складових економічної безпеки, що становлять її інтегральний індекс, таких як виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна та фінансова безпеки. Методичні рекомендації визначають, що економічна безпека – це «стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання».

Л. Коковський визначає економічну безпеку як «стан економіки, що здатний запобігати внутрішнім та зовнішнім загрозам і забезпечити сталий соціально-економічний розвиток» [3, с. 8]. В. Кузьменко трактує це поняття як «стан економіки, який забезпечує спроможність протистояння системи негативним впливам із зовнішнього середовища» [5, с. 138]. Під енергетичною безпекою як запорукою економічної безпеки зазначені вище методичні рекомендації розуміють «стан економіки, що сприяє ефективному використанню енергетичних ресурсів країни, наявності на енергетичному ринку достатньої кількості виробників та постачальників енергії, а також доступності, диференційованості та екологічності енергетичних ресурсів».

Відповідно до методичних рекомендацій енергетична безпека віднесена до основних напрямів дослідження критичних станів в економіці. Але, як свідчить вивчення теорії і практики, розгляд зазначених положень вказує на відсутність єдиного серед науковців і практиків підходу до визначення поняття «енергетична безпека». Наприклад, С. Корсунський зауважує [4, с. 27], що енергетична безпека є важливою комплексною метою уряду будь-якої країни. Досягти її можна лише за наявності виваженої національної стратегії, яка повинна формуватися з урахуванням усього розмаїття факторів міжнародної політики, перспектив розвитку національної економіки, світових тенденцій і прогнозів щодо розвитку ринків енергоносіїв тощо.

Автори наукового видання «Енергетичні ресурси та потоки» за загальною редакцією А. Шидловського [2, с. 11] зазначають, що спектр питань енергетичної безпеки для України є надзвичайно широкий, а саме ширшим, ніж може здатися на перший погляд із визначення поняття енергетичної безпеки, яка трактується як готовність паливно-енергетичного комплексу країни щодо максимально надійного, технічно безпечного, екологічно чистого, економічно ефективного та достатнього енергозабезпечення економіки держави й населення, а також гарантованого забезпечення можливості керівництва держави у формуванні і здійсненні політики захисту національних інтересів.

Цікавими є спроби законодавчого визначення поняття «енергетична безпека». Так, автори проекту Закону «Про засади державної політики у сфері енергетичної безпеки України» (реєстр від 13 липня 2018 р. № 8609) [8] визначають енергетичну безпеку

як «стан функціонування паливно-енергетичного комплексу та національної економіки загалом за якого усі споживачі мають постійний безперебійний доступ до послуг енергозабезпечення у повному необхідному обсязі за прийнятних економічних, екологічних та соціальних умов, існують умови для запобігання та адаптації різким змінам цін на паливно-енергетичні ресурси та умов їх постачання, а інші країни або внутрішні сили не чинять політико-економічного та силового тиску на вибір та провадження енергетичної політики держави».

Іноземні науковці (Дж. Джюел, Дж. Херп, Дж. Янсен та інші) визначають енергетичну безпеку як категорію з визначенням типів ризиків, що мають довгостроковий характер. Загальноприйнятим до трактування цього поняття є підхід, що складається з чотирьох аспектів, таких як наявність (геологічний), доступність (геополітичний), доступність (економічний) та прийнятність (екологічний та соціальний), які включають основні проблеми використання викопних видів палива, що пов'язані з перспективою їх виснаження, раціонального використання запасів, екологічними та соціальними аспектами. Дослідження, що проведене Торговою палатою США, перефразовує цей підхід у такі виміри енергетичної безпеки:

- геополітичний (концентрується на питаннях імпорту енергії, а особливо з політично нестабільних регіонів);
- економічний (висока енергоємність та торговельні дисбаланси);
- надійність (наявність та надійність відповідної інфраструктури);
- екологічний (врахування фактору вуглецевих викидів в енергетичній системі).

Крім того, іноземні науковці вказують на відмінні визначення енергетичної безпеки у державах-імпортерах та державах-експортерах. Для держав-імпортерів основним елементом енергетичної безпеки є забезпечення соціально-економічної стабільності та недопущення падіння економіки під час енергетичної кризи; для держав-експортерів ключовим є збереження ринків, тому для них енергетична безпека – це елемент соціально-економічного процвітання та економічного розвитку. Міжнародне енергетичне агентство визначає енергетичну безпеку як «можливість мати неперервну доступність до енергетичних джерел за прийнятною ціною» [12]. Слід зазначити, що всі ці підходи не охоплюють проблему стійкості (опірності) енергетичної системи до кризи.

Огляд і узагальнення літературних джерел, а також результати виконаних досліджень дають змогу зробити висновок щодо необхідності трактування поняття енергетичної безпеки національної економіки як реалізованої системної здатності (властивості) національної економіки держави щодо створення, збереження, поновлення та використання збалансованого енергетичного потенціалу, що забезпечує сталий економічний розвиток в різноманітних ситуаціях

(зокрема, кризових) в умовах дії дестабілізуючих чинників різноманітного походження і природи. Це визначення відповідає пріоритетним напрямкам розвитку державної енергетичної політики, що передбачають створення стратегічних резервів енергетичних ресурсів (зокрема, нафти, нафтопродуктів та природного газу), підвищення енергоефективності, розвиток альтернативної енергетики та зниження енерговитрат у всіх сферах економіки шляхом впровадження інноваційних технологій [1].

У відповідь на виклики, які зумовлюють вразливість енергетичної безпеки, Міжнародне енергетичне агентство застосовує модель короткострокової енергетичної безпеки (Model of Short-Term Energy Security, MOSES), за допомогою якої здійснюється оцінювання та визначається рівень вразливості енергетичної безпеки держави [12]. Ця модель використовує виміри енергетичної безпеки, а саме зовнішні фактори (включають імпорту залежність) та внутрішні фактори

(видобуток, переробка), які аналізуються в контексті ризику і стійкості (здатність чинити опір у кризовій ситуації) (табл. 1). Для аналізування використовуються 35 індикаторів щодо різних джерел енергії.

У контексті аналізування збалансованості стратегічних нафтогазових резервів як чинника енергетичної безпеки у табл. 2 наведено перелік індикаторів, що використовує MOSES для оцінювання ризику та стійкості системи щодо нафти, природного газу та нафтопродуктів.

Під час використання цієї моделі індикатори оцінюються за такого підходу. Спочатку встановлюються рівні низької, середньої чи високої вразливості для кожного індикатора, наприклад за рівнем імпортової залежності по нафті рівень є низьким за частки імпорту в енергетичному балансі 15% і менше, середнім – за 40–65%, високим – за 80% і більше. Щодо стійкості, то її рівень є високим, якщо кількість точок входу перебуває на рівні 9 або більше нафтопроводів чи 5 і більше

Таблиця 1

Виміри енергетичної безпеки, що розглядаються в моделі MOSES

Фактори	Ризик	Стійкість
Зовнішні фактори	Ризики, що асоціюються з потенційним перериванням чи припиненням постачання енергоресурсів під час їхнього імпорту.	Здатність системи відповідати на переривання чи припинення постачання шляхом зміни постачальників або маршрутів постачання.
Внутрішні фактори	Ризики, що виникають під час видобутку (аварії) чи в процесі переробки (трансформації) енергії.	Здатність системи відповідати на переривання чи припинення постачання шляхом створення стратегічних резервів енергетичних ресурсів, насамперед нафтогазових.

Джерело: складено на основі інформації Міжнародного енергетичного агентства

Таблиця 2

Перелік індикаторів для оцінювання ризику та стійкості нафтогазових резервів згідно з MOSES

Енергоносії	Вимір		Індикатор
Сира нафта	Зовнішній	Ризик	Залежність від імпорту (частка в балансі).
			Політична стабільність у країнах-постачальниках.
		Стійкість	Кількість точок входу для енергоносіїв (порти, трубопроводи).
			Диверсифікація постачальників.
	Внутрішній	Ризик	Частка офшорного (на морському шельфі) видобутку.
		Стійкість	Волатильність внутрішнього видобутку.
Нафтопродукти	Зовнішній	Ризик	Залежність від імпорту нафтопродуктів.
		Стійкість	Диверсифікація постачальників.
			Кількість точок входу для енергоносіїв (порти, річки, продуктопроводи).
		Внутрішній	Ризик
	Стійкість		Наявність сховищ для зберігання. Гнучкість інфраструктури з переробки (адаптивність до викликів з точки зору спроможності переробляти різні сорти нафти).
	Природний газ	Зовнішній	Ризик
Стійкість			Політична стабільність у країнах-постачальниках.
			Кількість точок входу для енергоносіїв (порти для прийому зрідженого природного газу (LNG, газопроводи)).
Внутрішній			Ризик
		Стійкість	Потужність (щоденна) з використання підземних газосховищ та сховищ зрідженого природного газу. Інтенсивність використання газу у національній економіці (Gas intensity).

Джерело: складено на основі інформації Міжнародного енергетичного агентства

портів; середнім – 3–8 і 2–4 відповідно; низьким – 1–2 і 1 відповідно.

Для визначення політичної стабільності країн-постачальників використовується рейтинг політичної стабільності Організації з економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) [11], який визначається від 0 до 7 (найбільш політично нестабільний регіон). Країни МЕА імпортують енергоносії з країн, індекс яких перебуває на рівні від 0,4 до 4 (наприклад, Російська Федерація має індекс 4, Саудівська Аравія – 2, Кувейт – 2). Диверсифікованість постачальників вираховується за допомогою індексу Герфіндаля-Гіршмана (є статистичним виразом концентрації) [11], який вимірюється від 0,1 до 1 і поділяється на 3 категорії: висока диверсифікованість (менше 0,3), помірна (0,3–0,8) і низька (більше 0,8). Рівень стійкості використання запасів поділяється на 3 рівні: низький (менше 15 днів забезпечення), помірний (20–50 днів), високий (більше 50 днів).

Щодо природного газу імпортна залежність вважається низькою, якщо її частка становить 10% і менше в загальному споживанні газу, помірною – на рівні 30–40%, високою – на рівні 70% і більше. Індикатор стійкості характеризується також кількістю точок входу та диверсифікованістю постачальників. Природний газ може постачатися трубопроводами та через термінали LNG. Чим більше є точок входу та терміналів, тим менше держава вразлива до кризи. Причому для індикатора стійкості більше значення має наявність терміналів LNG, оскільки вони забезпечують можливість найбільшого вибору постачальників, тоді як трубопроводи здійснюють транспортування лише від визначених постачальників. Диверсифікованість постачальників вираховується з використанням того ж індексу Герфіндаля-Гіршмана, який поділяється на такі три категорії: висока диверсифікованість (менше 0,3), помірна (0,3–0,6), низька (більше 0,6) [13].

Можливості використання підземних сховищ як фактор стійкості визначаються також за трьома категоріями: коли держава за їх рахунок в короткостроковій перспективі може забезпечити менше 50% споживання, від 50% до 100%, 100% повністю. Інтенсивність використання газу в національній економіці (Gas intensity) використовується як показник стійкості економічної системи до газової кризи та визначається шляхом складання пропорції між визначеним обсягом споживання природного газу та одиницею ВВП.

Оцінювання індикаторів щодо нафтопродуктів має як свої спільні з наведеними вище індикаторами риси, так і певні відмінності. Наприклад, використовують 4 рівні оцінювання залежності від імпорту, а саме найнижчий (менше 5%), низький (5–25%), середній (25–45%), високий (більше 45%). Оскільки постачання нафти чи газу може здійснюватися з регіонів, де вони видобуваються, постачання нафтопродуктів може здійснюватися і з регіонів, де є нафтопереробна інфраструктура, що також надає свої особливості під час оцінювання рівня диверсифікації постачальників.

Вищезазначена категоризація дає змогу створити «енергетичну картину» держави, або її профіль (від англ. “profile”) стійкості до енергетичних криз, а також визначити основні зони ризику вразливості енергетичної безпеки. Залежно від отриманих результатів відбувається кластеризація держав за зонами від А (найменші ризики/найвища стійкість) до Е (найвищі ризики/найменша стійкість) [12].

Проте слід відзначити, що насиченість індикаторів та їх кількісна характеристика можуть привести до перевантаження та ускладнення розуміння причин виникнення кризи, а також неправильного розуміння шляхів виходу з неї. Тому основними елементами щодо роботи з індикаторами мають бути їх правильна інтерпретація та поєднання розуміння в логічну послідовність, що позначиться на реалізації політики забезпечення енергетичної безпеки. На думку автора, ключовим елементом у визначенні рівня стійкості є наявність нафтогазових стратегічних резервів, що присутні серед індикаторів енергетичної безпеки і які мають потенціал суттєво подовжити часовий проміжок стійкості національної економіки до кризи, що забезпечить сталість економічного розвитку, з урахуванням того, що вони можуть вважатися головним елементом подолання кризи, яка спровокована як зовнішніми, так і внутрішніми причинами, тобто мають універсальне застосування.

Слід підкреслити, що у забезпеченні системної здатності держави до захисту національних економічних інтересів покладено, зокрема, системний принцип економічної збалансованості. Поняття та принцип збалансованості є одними з наріжних концептів економіки [6]. Зазвичай під збалансованістю в економіці розуміють рівновагу, стан економічної системи, що характеризується урівноваженням двох чи більше різноспрямованих факторів та оцінюється відповідно до системи основних критеріальних показників (індикаторів) економічної безпеки, що поєднує зазначені вище підходи та включає, зокрема, індикатори енергетичної безпеки й стану стратегічного резерву енергоресурсів [6].

Зазначені міркування створюють достатні теоретико-методологічні передумови переходу від інтерпретації проблеми захисту вразливості економічної безпеки національної економіки ПВЕБ у кризових умовах до проблеми формування збалансованої структури й поведінки системи нафтогазових стратегічних резервів національної економіки (ПЗНГР) як домінуючого чинника систематизованого розв’язування зазначеної проблеми. Пріоритетним завданням є розроблення відповідного теоретико-методологічного механізму системного аналізування можливостей формування збалансованої структури й поведінки системи нафтогазових стратегічних резервів національної економіки.

Таким чином, результати виконаних досліджень дають змогу вдосконалити концепт-аналіз системи збалансованості нафтогазових стратегічних резервів

національної економіки як ефективного засобу зміцнення економічної безпеки. Такий підхід включає три взаємопов'язані напрями;

– створення наукового руслу системного концепт-аналізу (мейнстріму формування основної ідеї та задуму її здійснення) [10] ПЗНГР щодо захисту вразливості економічної безпеки національної економіки формуванням властивостей збалансованості єдиної системи нафтогазових стратегічних резервів національної економіки, розробка способу її вирішення засобами проблемно-орієнтованої системи знань;

– створення на засадах результатів системного концепт-аналізу парадигмального підходу до розроблення економічної моделі, науково-методологічних засобів та можливостей формування якісних характеристик збалансованості системи нафтогазових стратегічних резервів національної економіки як підсистеми національної економіки;

– формування системи методів, що відображають реалізацію теоретико-методологічного циклу розв'язування ПЗНГР.

Процес системного концепт-аналізу для пошуку способу вирішення ПЗНГР за допомогою засобів системи знань доцільно відобразити асимптотичною (допустимо наближеною) моделлю з постадійним контентом.

Стадія перша – мотивація дослідження, формулювання проблеми зменшення вразливості економічної безпеки національної економіки зміцненням енергетичної безпеки, системна інтерпретація теоретико-методологічних положень щодо ПЗНГР. Зміст ПЗНГР можна охарактеризувати через множину основних проблемних суперечностей. Їх вияв становить небезпечні загрози для економічної системи у вигляді домінування негативних і шкідливих властивостей, що можуть виключати її корисні властивості, зокрема ефективності, збалансованості, стійкості. Наслідком може бути криза, що спричинить її розпад або хаотичне ушкодження (наприклад, енергетична криза, затяжна економічна криза).

Стадія друга – ідентифікація проблеми збалансованості системи та розроблення системної концепції підходу до її розв'язання. Ініціалізація ідентифікації ПЗНГР зіштовхується з методологічною необхідністю подолання бар'єру системної невизначеності. Вище зазначалося, що наріжним концептом економіки є принцип збалансованості економічних систем. Цій умові повинні також відповідати принципові характеристики систем для зменшення їх вразливості від дії чинників різного походження. резервів, що забезпечують її стійке функціонування і розвиток.

Стадія третя – формування принципів системності (системології) цілісного відображення системи стратегічних нафтогазових резервів національної економіки та методів її пізнання. Науковий підхід спирається на концепцію структурного представлення економічної системи у вигляді сукупності взаємопов'язаних систем, а саме об'єктів, процесів, середовища і перспективної (проектної) орієнтації.

Стадія четверта – формалізація процесу системного дослідження проблеми формування збалансованості системи стратегічних нафтогазових резервів національної економіки. Система стратегічних нафтогазових резервів національної економіки містить у собі риси чотирьох типів, а саме об'єктного, процесного, проектного і середовища системи. Вияв цієї системної властивості можна назвати ефектом поліморфізму.

Стадія п'ята – формалізація постановки ключової проблеми щодо забезпечення системної збалансованості системи стратегічних нафтогазових резервів національної економіки та основної гіпотези її вирішення.

Висновки. Удосконалений концепт-аналіз системи збалансованості нафтогазових стратегічних резервів національної економіки вказує на необхідність переходу до розроблення системної економічної парадигми, методологічних засобів та можливостей формування характеристик цієї збалансованості як підсистеми національної економіки, стійкої до викликів та загроз енергетичній безпеці, що можуть бути темами подальших наукових досліджень.

Список літератури:

1. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, Енергоефективність, Конкурентоспроможність»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/605-2017-%D1%80>.
2. Енергетичні ресурси та потоки: монографія / за ред. А. Шидловського. Київ: Українські енциклопедичні знання, 2003. 472 с.
3. Коковський Л. Географічний вимір економічної безпеки України: автореф. дис. ... канд. геогр. наук: спец. 11.00.02 «Економічна і соціальна географія». 2008. 18 с.
4. Корсунський С. Енергетична дипломатія: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2008. 159 с.
5. Кузьменко В. Держава як інститут економічної безпеки. Наукові праці ДонНТУ. Економіка. 2004. № 69. С. 136–142.
6. Кузьмін О., Петрищин Н., Сиротинська Н. Нова парадигма побудови систем менеджменту. Демократичне врядування: наук. вісник Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. 2010. Вип. 6. URL: <http://lvivacademy.com/visnik6/index.html>.
7. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 р. № 1277. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=08U1H409F0>.

8. Про засади державної політики у сфері енергетичної безпеки України: Проект Закону від 13 липня 2018 р., реєстр № 8609. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=64445.

9. Резолюція про міжнародну економічну безпеку ООН. URL: <https://documents-ddsny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/478/80/IMG/NR047880.pdf?OpenElement>.

10. Тимошенко О. Регуляторні засади забезпечення економічної безпеки національної економіки: автореф. дис. ... докт. екон. наук: спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством»; Нац. акад. управління. Київ, 2016. 40 с.

11. Country Risk Classifications of the Participants to the Arrangement on Officially Supported Export Credits, valid as 25 June 2018. URL: <http://www.oecd.org/trade/xcred/cre-crc-current-english.pdf>.

12. The IEA Model of short-term energy security (MOSES), IEA, Jessica Jewell, The Working Paper. URL: <https://www.iea.org/publications/freepublications/publication/Moses.pdf>.

13. The Herfindahl-Hirschman Index. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/fedred79&div=37&id=&page>.

КОНЦЕПТ-АНАЛИЗ СИСТЕМЫ НЕФТЕГАЗОВЫХ СТРАТЕГИЧЕСКИХ РЕЗЕРВОВ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

В статье усовершенствован концепт-анализ системы сбалансированности нефтегазовых стратегических резервов национальной экономики как эффективного средства укрепления экономической безопасности. Конкретные представления об основных составляющих экономической безопасности рассмотрены с позиции Методических рекомендаций по расчету уровня экономической безопасности Украины. Проанализированы подходы к трактовке понятия энергетической безопасности, предложено собственное определение. На примере международного опыта проанализированы методологические подходы к анализу уровня энергетической безопасности с учетом основных индикаторов по нефти, нефтепродуктам и природному газу. Охарактеризованы зависимости энергетической безопасности от экономической сбалансированности системы стратегического резерва нефти и газа.

Ключевые слова: энергетическая безопасность, сбалансированность, концепт-анализ, национальная экономика, система нефтегазовых стратегических резервов.

CONCEPT-ANALYSIS OF THE SYSTEM OF OIL & GAS STRATEGIC STOCKPILES OF THE NATIONAL ECONOMY

The article provides an improvement to the concept of the balancing system of oil and gas strategic stockpiles (OGSS) of the national economy as an effective mean to strengthen economic security. The ideas about the main components of economic security considered from the point of view of the Methodological Recommendations on Calculation of the Level of Economic Security of Ukraine. The author analyses different approaches of definition and interpretation of energy security and proposes his own definition of energy security. International experience regarding methodological approaches to analyzing the level of energy security is described, taking into account the main indicators for oil, oil products and natural gas. Energy security dependencies' from economic balancing of the strategic oil and gas stockpiles system is characterized.

Key words: energy security, balancing, concept-analysis, national economy, system of oil and gas strategic stockpiles.